

Sygnatura akt I 1Ca 181/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 06-06-2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Przyłębska-Grzybowska

Sędzia: SO Aleksandra Bolczyk Sędzia: SO Iwona Złoty-spr

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Szulc

po rozpoznaniu w dniu 06-06-2014 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. A., M. A.

przeciwko B. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Koninie, VII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w S.

z dnia 23 stycznia 2014 r sygn. akt VIIC 684/13

1. Oddała apelację.

2. Zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w instancji apelacyjnej.

Iwona Złoty Iwona Przyłębska-Grzybowska Aleksandra Bolczyk

Sygn. akt I 1 Ca 181/14

UZASADNIENIE

Powodowie A. A. i M. A. wystąpili przeciwko B. R. z powództwem o zapłatę kwoty 619,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, iż dochodzona kwota stanowi szkodę jaką ponieśli w związku z podjętym wobec nich na wniosek pozwanej postępowaniem egzekucyjnym, zakończonym skutecznie, a wszczętym bezzasadnie. Powodowie wskazali również, iż złożyli skutecznie wobec pozwanej oświadczenie o potrąceniu przed wszczęciem egzekucji wobec czego wierzytelność, której zaspokojenia szuka pozwana w drodze postępowania egzekucyjnego uległa umorzeniu.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości twierdząc, że oświadczenie powoda o potrąceniu nie było skuteczne.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2014 roku sygn. akt VII C 684/13 Sąd Rejonowy w Koninie VII Zamiejscowy Wydział Cywilny w S. zasądził od pozwanej na rzecz solidarnych powodów kwotę 619,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 września 2013 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że powodów i pozwaną wiązała umowa najmu lokalu mieszkalnego. Miesięczny czynsz na skutek wypowiedzenia powodów został podwyższony i w konsekwencji wynosił 700 zł. Pozwana nie opłacała czynszu w pełnej wysokości. Miesięczne wpłaty pozwanej tytułem czynszu wnoszone przez nią wynosiły około 188,84 zł. Pozwana posiadała wobec powodów zasądzoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i W. w P. (sygn. akt V C 2239/12) wierzytelność w wysokości 137 zł. Pozwana w celu wyegzekwowania ww. należności wystąpiła w dniu 31 maja 2013 roku z wnioskiem przeciwko powodom o wszczęcie postępowania egzekucyjnego do Komornika Sądowego w S. (sygn. akt KM 3720/13). Powodowie pismem z dnia 11 stycznia 2013 roku (doręczone stronie pozwanej 16 stycznia 2013 roku) złożyli oświadczenie o potrąceniu. Komornik wyegzekwował od powodów kwotę należności głównej (137 zł) wraz z kosztami egzekucji (392,56 zł). Ponadto powodowie ponieśli koszty zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu egzekucyjnym (30 zł) wraz z kosztami zastępstwa w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności ww. wyrokowi w wysokości 60 zł. Łącznie powód poniósł szkodę w wysokości 619,56 zł związane z procesem sądowej egzekucji należności.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie rzeczowego materiału dowodowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, iż roszczenie powodów co do zasądzenia od pozwanej kwoty 619,56 zł tytułem odszkodowania jest słuszne, co do zasady jak i pod względem wysokości. Sąd ten zauważył, że w przedmiotowej sprawie strona pozwana nie uznając oświadczenia powodów o potrąceniu za skuteczne wobec niej, postanowiła dochodzić swojej wierzytelności w pełnej wysokości na drodze egzekucji sądowej prowadzonej przez właściwego komornika. W wyniku prowadzonej egzekucji komornik wyegzekwował od strony powodowej całość należności wraz z kosztami egzekucji w łącznej wysokości 619,56 zł. Zasądzenia tej kwoty w niniejszym postępowaniu żąda od pozwanego strona powodowa tytułem odszkodowania. Kluczowym więc dla ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej jest ustalenie zasadności oświadczenia o potrąceniu, które zostało złożone przez stronę powodową przed wszczęciem egzekucji. W myśl bowiem art. 498 § 2 k.c. w przypadku skutecznego potrącenia, wierzytelność strony pozwanej uległa umorzeniu w związku z czym wszczęcie postępowania egzekucyjnego okazałoby się niecelowe, pozbawione podstawy prawnej i prowadziłyby do wyegzekwowania nieistniejącej wierzytelności.

Sąd Rejonowy zaznaczył, iż podstawę prawną roszczenia powodów stanowi przepis art. 415 k.c. i podkreślił, że warunkiem odpowiedzialności strony pozwanej było wykazanie przez powoda przesłanek odpowiedzialności deliktowej. Zgodnie z art. 415 k.c. kto ze swej winy wyrządził szkodę zobowiązany jest do jej naprawienia. Warunkiem odpowiedzialności jest zaistnienie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Do takich należy zaliczyć szkodę, winę (po stronie pozwanej) oraz związek przyczynowy. Również zgodnie z ogólną normą prawną wyrażoną w art. 361 § 1 k.c. warunkiem odpowiedzialności odszkodowawczej jest zdarzenie, z którym na określonych zasadach normy prawne wiążą obowiązek naprawienia szkody, zaistnienie szkody oraz istnienie związku przyczynowego pomiędzy tym zachowaniem, a zaistniałą szkodą. W granicach określonych adekwatnym związkiem przyczynowym, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (361 § 2 k.c. in fine). W § 2 ww. artykułu ustawodawca wyznacza więc zakres obowiązku odszkodowawczego.

Mając na uwadze pierwszą przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej, a więc zdarzenie, z którym na określonych zasadach normy prawne wiążą obowiązek naprawienia szkody, Sąd I instancji zauważył, iż strony łączyła umowa najmu lokalu mieszkalnego. W świetle przedstawionych wyżej okoliczności faktycznych strona pozwana dopuściła się zaległości z zapłatą czynszu. W związku z powyższym stronie powodowej przysługiwała wierzytelność z tego tytułu. Powodowi przysługiwało zatem roszczenie o zapłatę zaległego czynszu. Mógł je realizować występując

z pozwem o zapłatę (de facto powód wystąpił z powództwem o zapłatę zaległego czynszu i fakt ten poddany był już badaniu przez SR Poznań Nowe Miasto i W. w P. w wyroku z dnia 14 czerwca 2012 roku), bądź poprzez przedstawienie swojej wierzytelności do potrącenia.

Sąd orzekający badając istnienie wierzytelności powoda z tytułu niezapłaconego przez pozwaną czynszu ustalił, iż fakt ten stanowił już przedmiot rozstrzygnięcia w innym postępowaniu sądowym (sygn. akt I C 249/12 SR w Poznaniu – prawomocny wyrok z dnia 14 czerwca 2012 roku). Badanie przez Sąd Rejonowy w Słupcy ponownie tych samych okoliczności zmierzających do wykazania bezzasadności wierzytelności powoda, a podnoszonych przez stronę pozwaną w niniejszym postępowaniu, Sąd I instancji uznał za niedopuszczalne. Zawarte w uzasadnieniu ww. orzeczenia Sądu Rejonowego w Poznaniu motywy rozstrzygnięcia mają znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia sądu, czyli granic prawomocności materialnej orzeczenia w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. (vide wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 roku, sygn. II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 20). Powołane orzeczenie SR w Poznaniu ustanowiło więc granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej i wyznaczyło przedmiot rozstrzygnięcia sądu w związku z podstawą sporu. Przedmiotem sporu w uprzednim postępowaniu sądowym było badanie istnienia wierzytelności strony powodowej wobec pozwanej z tytułu umowy najmu. Z faktu tego wypływa niejako zasadniczy, negatywny, aspekt powagi rzeczy osądzonej i wyraża się w niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.), pod kątem badania zasadności wierzytelności strony powodowej.

Poza tym twierdzenia strony pozwanej Sąd Rejonowy uznał za bezzasadne i pozbawione zasad logicznego rozumowania bowiem pozwana (najemca lokalu) podkreśliła, iż umówiła się z powodem, że będzie mieszkać w zajmowanym lokalu aż do śmierci ze stałą wysokością czynszu, a powód (wynajmujący) nie będzie miał prawa zmienić jego wysokości. Twierdzenia te Sąd ten uznał za gołosłowne. Przede wszystkim pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie tych twierdzeń. Poza tym doświadczenie życiowe nakazuje powątpiewać w rzeczywistość takich ustaleń między stronami. Sąd Rejonowy zgodził się w zupełności z wywodami przedstawionymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego w Poznaniu.

Po drugie, Sąd ten zaznaczył, iż oświadczenie strony powodowej z dnia 11 stycznia 2013 roku o potrąceniu należy uznać za jak najbardziej skuteczne. Zgodnie z treścią art. 498 § 1 k.c. każdy podmiot prawa cywilnego może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością innego podmiotu, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, gdy przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, obie wierzytelności są wymagalne oraz gdy obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym. Mając na uwadze okoliczności faktyczne ustalone w niniejszym postępowaniu wszystkie powyższe przesłanki zostały spełnione aby oświadczenie powoda uznać za skuteczne prawnie. Jednocześnie należy dodać, iż nie wystąpiła, żadna przesłanka „negatywna” określona w art. 504 k.c. lub 505 k.c., która powodowałaby nieważność oświadczenia o potrąceniu.

Sąd I instancji zaznaczył, iż w przedmiotowym postępowaniu obie strony posiadały względem siebie określone i zindywidualizowane wierzytelności. Strona powodowa posiadała wierzytelność z tytułu nieuregulowania przez pozwaną czynszu za najem lokalu, a strona pozwana posiadała wierzytelność zasądzoną tytułem wykonawczym wydanym w sprawie o sygn. akt V C 2239/12 przez SR Poznań Nowe Miasto i W. w P.. Sąd ten zaznaczył, iż warunkiem potrącenia nie jest stwierdzenie wymagalności roszczenia tytułem sądowym, a jedynie możliwość jego dochodzenia przed sądem. Taki też charakter posiadały obie wierzytelności. Do sądu należy ustalenie, czy wierzytelność rzeczywiście istniała i w konsekwencji, czy z mocy art. 498 § 2 k.c. doszło do wzajemnego umorzenia wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że strona powodowa skutecznie wypowiedziała wysokość dotychczasowego czynszu stronie pozwanej, a płaconego w dotychczasowej wysokości i ustaliła go w nowej wysokości 700 zł miesięcznie. Pozwana nie uiszczała miesięcznego czynszu w tej nowej wysokości, tylko w wysokości wynikającej z pierwotnej umowy najmu, co zresztą pozwana sama podkreśla. W związku z tym powstało zadłużenie pozwanej z tytułu nieopłaconego czynszu w pełnej wysokości. Mając na uwadze, iż wierzytelność strony pozwanej wobec powoda w wysokości 137 zł była

niższa niż wierzytelność strony powodowej z tytułu nieopłaconego czynszu, to w następstwie skutecznego potrącenia wierzytelność strony pozwanej wobec powoda uległa umorzeniu w pełnej wysokości (art. 498 § 2 k.c.). Jak wynika z akt sprawy pozwana dowiedziała się o tym oświadczeniu przed podjęciem działań zmierzających do przymusowego wyegzekwowania należności na drodze egzekucji komorniczej. Pomimo tego wystąpiła do komornika z wnioskiem o wszczęcie egzekucji wobec czego komornik wyegzekwował od powoda należność główną w pełnej wysokości łącznie z kosztami postępowania egzekucyjnego. Mając na uwadze, iż oświadczenie o potrąceniu zostało dokonane z chwilą dojścia tego oświadczenia do drugiej strony (art. 61 k.c.) oraz mając na uwadze treści przepisu art. 499 k.c., że oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili kiedy potrącenie stało się możliwe (inaczej wymagalne) to Sąd I instancji stwierdził, że wierzytelność strony pozwanej wygasła (została umorzona) na skutek potrącenia w pełnej wysokości przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Wystąpienie z wnioskiem do komornika o wszczęcie egzekucji nieistniejącej wierzytelności naraziło więc powoda na szkodę w wysokości 619,56 zł, stanowiącej kwotę należności głównej (137 zł), opłatę egzekucyjną w wysokości 308,08 zł, wydatki gotówkowe egzekucji komorniczej (84,48 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu klauzulowym oraz egzekucyjnym w wysokości (90 zł). Powyższe koszty musiał ponieść powód w związku z prowadzonym wobec niego postępowaniem egzekucyjnym KM 3720/13. Fakt istnienia szkody nie powinien w świetle powyższego budzić wątpliwości.

Zdaniem Sądu Rejonowego również treść materiału dowodowego pozwala uznać, iż działanie strony pozwanej tj. wszczęcie egzekucji komorniczej należy uznać za czyn niedozwolony w rozumieniu 415 k.c. Działanie strony pozwanej posiadało znamiona działania zawinionego oraz bezprawnego. Wina oznacza istnienie dwóch elementów: obiektywnego w postaci bezprawności zachowania rozumianej jako sprzeczność postępowania z istniejącym obowiązkiem, którego źródłem jest w szczególności przepis prawa, oraz elementu subiektywnego tj. wadliwość postępowania rozumianej jako świadomości tegoż naruszenia. W niniejszej sprawie pomiędzy wydaniem przez Sąd Rejonowy wyroku z w sprawie V C 2239/12, a skierowaniem przez pozwaną jako wierzyciela w dniu 31 maja 2013 roku wniosku o egzekucję przeciwko powodom jako dłużnikom, nastąpiły zdarzenia, które miały wpływ na wygaśnięcie obowiązku powodów jako dłużników wynikających z ww. prawomocnego wyroku. Skuteczne oświadczenie o potrąceniu strony powodowej wraz z wydaniem prawomocnego wyroku SR w Poznaniu o sygn. I C 249/12, który usankcjonował ostatecznie kwestię wypowiedzenia przez stronę powodową wysokości czynszu i ustalenia go w nowej wysokości tj. 700 zł miesięcznie, świadczyły o bezzasadnym wszczęciu, a następnie kontynuowaniu przeciwko powodom egzekucji przez pozwaną jako wierzyciela. W tych okolicznościach – zdaniem Sądu Rejonowego - można uznać zachowania pozwanej, która skierowała do egzekucji prawomocny wyrok po nadaniu mu klauzuli wykonalności i nie odstąpiła od prowadzenia przeciwko powodom jako dłużnikom egzekucji, za działanie mające cechy czynu bezprawnego. Wadliwość postępowania wyrażała się w świadomości motywów postępowania, albowiem pozwana wiedziała, iż powodowie posiadają wobec niej wierzytelność z tytułu nieopłaconego czynszu oraz że złożyli wobec niej oświadczenie o potrąceniu. Fakt podwyższenia czynszu poprzez skuteczne jego wypowiedzenie w dotychczasowej wysokości przez powodów został prawomocnie rozstrzygnięty w wyroku SR w Poznaniu, o którym strona wiedziała i powinna zastosować się do jego ustaleń i rozstrzygnięć na mocy art. 365 k.p.c.

Na potwierdzenie zasadności powyższych rozważań prawnych, a w szczególności na uznaniu jako zawinionego z art. 415 k.c. działania strony bezzasadnie wszczynającej egzekucję przeciwko dłużnikowi Sąd Rejonowy powołał niektóre z orzeczeń Sądu Najwyższego, m.in. wyrok SN z dnia 10 maja 2013 roku sygn. I CSK 456/12, z którego wynika, iż „w sytuacji, gdy uprawniony prowadzi egzekucję swojej wierzytelności na podstawie prawomocnego wyroku można postawić mu zarzut narażenia jego wierzyciela na szkodę, gdy wie, że wierzytelność ta wygasła na skutek potrącenia. Musi to być wiedza nie budząca wątpliwości i świadome ignorowanie faktu wygaśnięcia wierzytelności przez potrącenie.” Podobną interpretacją, choć przy innym stanie faktycznym można również wynieść z uchwały SN z dnia 7 października 2009 roku, sygn. III CZP 68/09 – „za szkodę wyrządzoną wykonaniem nieprawomocnego nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, następnie uchylonego, wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 415 k.c., chyba że złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji i jego popieranie było zachowaniem zawinionym.” Z powyższego bowiem wynika, iż powód w przypadku wyrządzenia szkody wskutek wykonania nieprawomocnego orzeczenia następnie uchylonego powinien odpowiadać na zasadzie ryzyka, zdając sobie bowiem sprawę z nieprawomocności orzeczenia i możliwości jego późniejszego uchylecia, powinien ponosić ryzyko związane

z obowiązkiem naprawienia szkody wyrządzonej wykonaniem takiego orzeczenia. Podobne stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 lutego 2013 roku, sygn. I ACa 968/12.

Mając na uwadze powyższe roszczenie powodów co do zasądzenia kwoty 619,56 zł, zdaniem Sądu I instancji, Sąd uwzględnił w pełnej wysokości.

O odsetkach Sąd ten orzekł na podstawie art. 481 k.c. Sąd Rejonowy podkreślił, że badając wymagalność roszczenia odsetkowego to w świetle powyższych okoliczności faktycznych należy uwzględnić również niezbędny czas jaki potrzebowała strona pozwana do ustosunkowania się do twierdzeń strony przeciwnej. Wobec powyższego o opóźnieniu strony pozwanej ze spełnieniem świadczenia należy mówić dopiero po upływie okresu wymaganego na zajęcie stanowiska w sprawie, a nie od chwili doręczenia pozwu. Mając na uwadze, iż w dniu 30 września 2013 roku strona pozwana sporządziła odpowiedź na pozew, a więc zajęła formalne stanowisko co do treści pozwu, termin ten wyznaczył więc początek biegu opóźnienia w spełnieniu świadczenia w rozumieniu art. 481 k.c. W związku z czym roszczenie odsetkowe należało oddalić w części w jakiej dotyczyło okresu bezpośrednio po doręczeniu odpisu pozwu pozwanej tj. od 19 września 2013 roku.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana B. R., zaskarżając go w całości, zarzucając:

1. art. 498 k.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. poprzez ich błędną interpretację i w efekcie błędne uznanie, że powodowie wykazali to, że pozwana była ich dłużniczką,
2. art. 365 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie, że badanie przez Sąd ponownie tych samych okoliczności, które badał SR w Poznaniu (sygn. akt I C 249/12) jest niedopuszczalne.

W oparciu o te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powodów kosztami procesu za I instancję, a także o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Powodowie A. A. i M. A. w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Przede wszystkim ustalenia faktyczne Sądu I instancji oraz przytoczona argumentacja prawna nie budzą żadnych wątpliwości, stąd ustalenia te Sąd odwoławczy w pełni podziela i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wbrew zarzutom apelacji, brak podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 498 k.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Przede wszystkim, wbrew twierdzeniom skarżącej, oświadczenie o potrąceniu złożone przez powodów pozwanej pismem z dnia 11 stycznia 2013 roku, zostało złożone skutecznie. Powodowie wykazali w toku postępowania, że przysługuje im wierzytelność wobec pozwanej: sama B. R. przyznała, iż z powodami łączy ją umowa najmu, a nadto, że z tytułu czynszu uiszcza na rzecz powodów kwotę ok. 180-190 zł. Powodowie zaś przedstawili wyrok Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2012 roku sygn. akt I C 249/12 i jego uzasadnienie, z którego wynika, iż pozwana winna uiszczać czynsz w wysokości 700 zł. Z treści oświadczenia z dnia 11 stycznia 2013 roku wynika zaś, że kwota tam wskazana stanowi zadłużenie pozwanej wobec powodów z tytułu czynszu.

Ponadto, wbrew zarzutom skarżącej, wierzytelność powodów jest skonkretyzowana. W oświadczeniu z dnia 11 stycznia 2013 roku wskazano bowiem, że stanowi ona wierzytelność z tytułu czynszu najmu lokalu zajmowanego przez

pozwaną, a także określono jej kwotę. Należy jedynie zauważyć, że zarzuty skarżącej, iż powodowie nie wskazali konkretnie za jaki okres czynsz ten został naliczony, nie mają znaczenia o tyle, że w niniejszej sprawie, przy tak niskiej kwocie, jaką powodowie byli winni pozwanej (137 zł), wiadomym jest, że potrąceniu uległa jedynie niewielka część wskazanej w oświadczeniu kwoty. Pozwana winna płacić powodom co miesiąc kwotę 700 zł tytułem czynszu, a płaciła jedynie ok. 190 zł (aktualnie 190,84 zł), stąd powodowie mogli również przedstawić do potrącenia zadłużenie czynszowe za tylko jeden wybrany miesiąc, gdyż i tak kwota, jaką winni byli pozwanej, umorzyła by się w całości.

Zresztą jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2012 roku, pozwana do czerwca 2011 roku (tj. do momentu podwyższenia stawki czynszu) uiszczała czynsz regularnie. Zadłużenie powstało w chwili, gdy pozwana nie zgodziła się płacić czynszu w wysokości 700 zł, a więc od czerwca 2011 roku. Stąd kwota zadłużenia obejmuje co najwyżej okres od czerwca 2011 roku. Pozwanej znane więc były okoliczności, w jakich powstało zadłużenie oraz okres, za jaki ono powstało.

Chybiony okazał się również zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. Przede wszystkim „Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) zapadłego między tymi samymi stronami w nowej sprawie o innym przedmiocie polega na zakazie dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z osądzoną sprawą (art. 366 k.p.c.).” (wyrok SN z dnia 8 marca 2010 roku, sygn. II PK 249/09, OSNP 2011/17-18/225). W wyroku tym Sąd Najwyższy wskazał, że drugi (poza faktem istnienia prawomocnego rozstrzygnięcia) aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony jako walor prawny rozstrzygnięcia zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 roku, sygn. II CSK 12/09, LEX nr 515722). A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zatem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, sygn. II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008 nr 1, poz. 20).

I chociaż powagą rzeczy osądzonej objęta jest w zasadzie jedynie sentencja wyroku, a nie jego uzasadnienie, to jednocześnie w orzecznictwie zwraca się uwagę, że powaga rzeczy osądzonej rozciąga się również na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 roku, sygn. II CKN 1415/00, LEX nr 53284). W szczególności, powagą rzeczy osądzonej mogą być objęte ustalenia faktyczne w takim zakresie, w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu i w jakim określają one istotę danego stosunku prawnego. Chodzi jednak tylko o elementy uzasadnienia dotyczące rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w których sąd wypowiada się w sposób stanowczy, autorytarny o żądaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2004 roku, sygn. V CK 528/03, LEX nr 188496).

Wobec powyższego nie ma racji skarżąca, iż stan związania prawomocnym orzeczeniem nie obejmuje w żadnych wypadku motywów rozstrzygnięcia. Niewątpliwie bowiem powaga rzeczy osądzonej obejmuje takie ustalenia sądu, które stanowią niezbędne uzupełnienie rozstrzygnięcia i wyjaśnienie jego zakresu. Takimi zaś motywami, w świetle rozstrzygnięcia zapadłego przed Sądem Rejonowym w Poznaniu, zasądzającego na rzecz powodów kwotę 530,06 zł i oddalającego powództwo w pozostałym zakresie, są niewątpliwie ustalenia wyjaśniające wysokość zasądzonej kwoty, a w tym także wysokość czynszu należnego powodom ze strony pozwanej. Zatem prawidłowo Sąd Rejonowy przyjął, w ślad za ustaleniami Sądu Rejonowego w Poznaniu, iż pozwana winna uiszczać na rzecz powodów czynsz w kwocie 700 zł.

Konkludując: uznać należy, że nie ma podstaw do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Wobec powyższych rozważań i z mocy art. 385 k.p.c. apelację jako bezzasadną należało oddalić.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie § 6 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).

Iwona Złoty Iwona Przyłębska-Grzybowska Aleksandra Bolczyk